

I Finland är

BIBLIOTEKET

en grundläggande avgiftsfri tjänst för alla

Finland uppskattar utbildning

Landets officiella språk är finska och svenska och i de kommuner som hör till samernas hembygdsområde ska tjänster erbjudas även på samiska.

Finland har 5,5 miljoner invånare.

Nio av landets städer har över 100 000 invånare.

Finland har 311 kommuner.

Den minsta kommunen på fastlandet är Luhanka med 734 invånare.

Den genomsnittliga befolkningstätheten i hela landet är 18 personer per kvadratkilometer.

I huvudstadsregionen bor 1,15 miljoner invånare.

Den gemensamma grundskolan är avgiftsfri, och även fortsatta studier upp till universitetsnivån är huvudsakligen avgiftsfria.

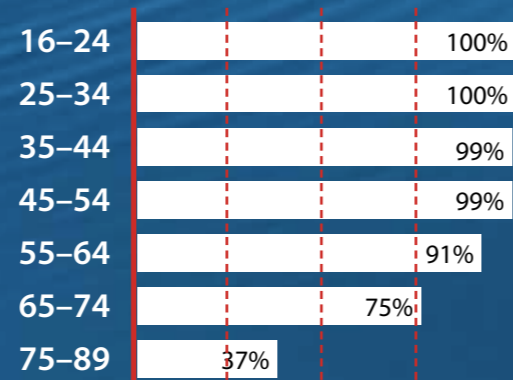
Av alla invånare över 15 år har 71 procent avlagt en examen efter grundskolan.

I Finland tillhandahålls offentliga tjänster i stor utsträckning digitalt.

För personer med svaga digitala kunskaper ordnas stöd, och biblioteken deltar i detta.

År 2019 skedde alla student-skrivningar i Finland digitalt.

Finländarnas internetanvändning per åldersgrupp

Källor: Statistikcentralen och Kommunförbundet

Biblioteket är gratis och öppet för alla

Biblioteksanvändaren

besökte biblioteket 9 gånger

Biblioteken besöktes sammanlagt 50 miljoner gånger.

1,4 miljoner personer deltog i evenemang och användarutbildningar anordnade av biblioteken.

Biblioteket är en lokal som är öppet för alla.

282 huvudbibliotek

437 filialbibliotek

135 bokbussar

allmänna bibliotek 854

gjorde 15,4 lån

År 2018 lånade 1,9 miljoner personer från allmänna bibliotek.

Personer som är bosatta i Finland kan skaffa ett bibliotekskort.

Alla bibliotek erbjuder e-böcker och de flesta även tidningar, musik och olika kurser som man kan avlägga hemma via nätet.

58 €/person

För de allmänna bibliotekens verksamhet användes 58 euro per invånare.

Kommunerna ansvarar för biblioteken, och staten deltar i finansieringen.

Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för den nationella bibliotekspolitiken och styr anordnandet av biblioteksverksamhet i kommunerna.

Källa: UKM:s biblioteksstatistik 2018

Biblioteket är en lagstadgad, grundläggande avgiftsfri tjänst

I Finland ansvarar kommunerna för de allmänna biblioteken. Tjänsten är avgiftsfri för kunderna. Den finansieras ur statens och kommunernas budget.

Den första bibliotekslagen stiftades år 1928, och en ny bibliotekslag trädde i kraft år 2017.

§ Bibliotekslagens syfte är att främja:

- 1) befolkningens likvärdiga möjligheter till bildning och kultur,
- 2) tillgången till och användningen av information,
- 3) läskulturen och en mångsidig läskunnighet,
- 4) möjligheterna till livslångt lärande och utveckling av kompetensen,
- 5) ett aktivt medborgarskap, demokrati och yttrandefrihet.

Verksamheten för att uppnå syftet ska bygga på gemenskap, pluralism och kulturell mångfald.

Till de finländska allmänna bibliotekens verksamhet hör också aktivt främjande av läskunnigheten i alla åldersklasser. Medborgarnas digitala kompetens stöds på många sätt, och bibliotekslokalerna är tillgängliga för kulturevenemang, möten, arbete och lärande.

Högskolebibliotek, Nationalbiblioteket, Riksdagsbiblioteket

Andra kommuners bibliotek, specialbibliotek

Bibliotekens kommunöverskridande samlingar och tjänster

Den egna kommunens övriga bibliotek

Närbiblioteket

I Finland kan man få ett bibliotekskort till vilket allmänt bibliotek som helst, och via sitt närbibliotek kan man få material från hela biblioteksnätverket. I Finland är nästan allt material tillgängligt för hemlån. Även Riksdagsbiblioteket, Nationalbiblioteket och högskolornas bibliotek är öppna för alla.

Via de allmänna biblioteken kan man också bli kund hos Celia-biblioteket, som erbjuder ljudböcker via nätet för personer med läsnedsättning.

Material från de riksomfattande biblioteken Flerspråkiga biblioteket, Ryskspråkiga biblioteket och Samiskspråkiga biblioteket kan beställas till det egna närbiblioteket. Verk på nästan hundra olika språk finns tillgängliga.

De allmänna bibliotekens uppgifter

§ Biblioteket ska erbjuda tillgång till material, information och kulturellt innehåll.

§ Biblioteket ska tillhandahålla en mångsidig och tidsenlig samling.

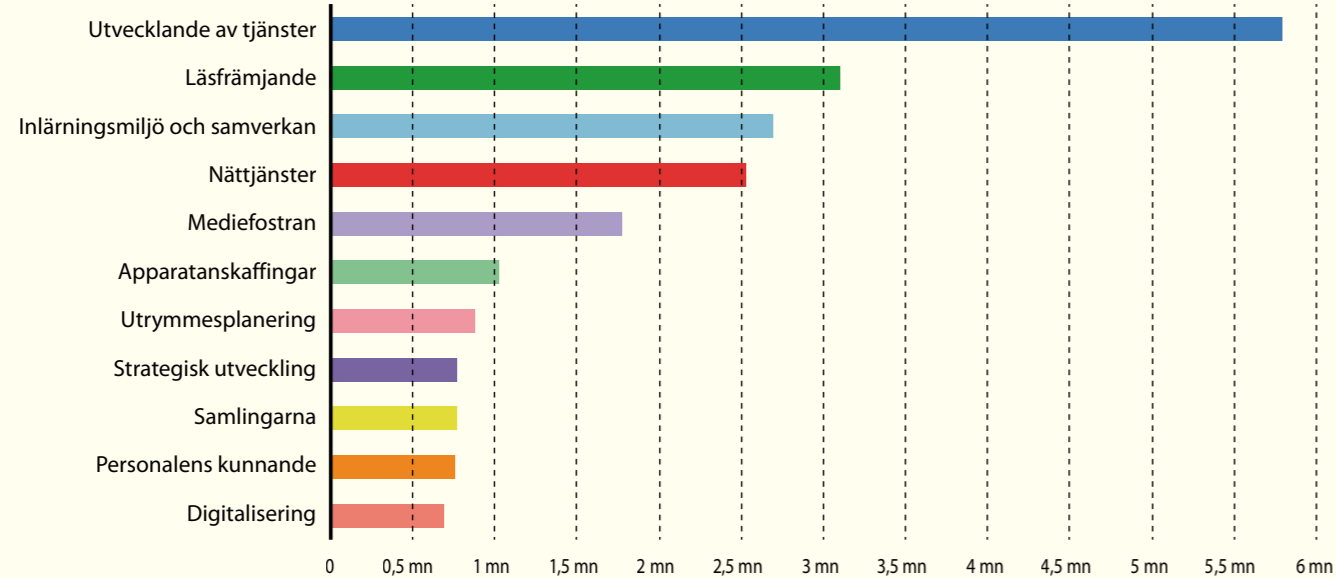
§ Biblioteket ska främja läsning och litteratur.

§ Biblioteket ska tillhandahålla informationstjänster, handledning och stöd vid inhämtning och användning av information och för att främja en mångsidig läskunnighet.

§ Biblioteket ska erbjuda lokaler för lärande, fritidsintressen, arbete och medborgarverksamhet.

§ Biblioteket ska främja en samhällelig och kulturell dialog.

De allmänna bibliotekens utvecklingsprojekt – beviljat understöd (sammanlagt 20 715 175 €)

Källa: hankkeet.kirjastot.fi

De finländska biblioteken utvecklas genom samarbete mellan biblioteken

De allmänna biblioteken ska erbjuda jämlika tjänster för invånare över hela landet. För utvecklingen av biblioteksverksamheten stadgas det i lagen om riksomfattande och regionala utvecklingsuppdrag. Det bibliotek som handhar det riksomfattande utvecklingsuppdraget sköter utvecklingen och administrationen av gemensamma webbtjänster samt kommunikation och främjande av samarbetet mellan biblioteken.

De nio bibliotek som sköter de regionala utvecklingsuppdragen ansvarar inom sina egna områden för samarbetet och utvecklingen av bibliotekspersonalens kompetens.

Det nationella och regionala utvecklingsarbetet finansieras ur undervisnings- och

kulturministeriets budget. Biblioteken kan även ansöka om projektfinansiering för utveckling, projekt och för att testa nya tjänster. Beviljandet och användningen av sådan projektfinansiering styrs av de biblioteksansvariga inspektörerna vid Regionförvaltningsverken, som även ordnar fortbildning för anställda på biblioteken i juridik och administration.

Utvecklingsarbetet har under de senaste åren särskilt fokuserat på främjande av läsning, lärmiljöer och webbtjänster samt mediefost- ran. Från början av 2020 har stadsbiblioteket i Seinäjoki som specialuppdrag att främja läskunnigheten hos barn och unga.

Frivilligt samarbete mellan de allmänna biblioteken

Nästan alla allmänna bibliotek hör till ett samarbetsnätverk som är gemensamt för flera kommuner, där kunderna med ett och samma bibliotekskort kan använda tjänster i flera kommuner. Dessa biblioteks nätverk har gemensamma webbplatser, bibliotekssystem och reservationsköer.

De allmänna biblioteken anskaffar licenser för digitalt material via en gemensam inköpsorganisation, Konsortiet för de allmänna biblioteken. Konsortiet förhandlar fram avtal som kommunerna kan ansluta sig till. En del material skaffas direkt från serviceproducenterna.

En del kommuner utvecklar och administrerar tillsammans bibliotekssystemet Koha, som har öppen källkod.

Många av bibliotekens utvecklingsprojekt sker som ett samarbete mellan flera kommuner, eftersom de frivilliga biblioteks nätverken fungerar lite som regionbibliotek, som förutom samarbetet kring samlingarna även har gemensamma verksamhetsmodeller. Biblioteken är aktiva aktörer inom sina områden. Samarbetet med föreningar, företag och andra aktörer inom kommunerna är livligt.

Biblioteken deltar också i nationella kampanjer och temaveckor. Främjande av läsning, stödjande av medborgarnas digitala kompetens, mediefostran för alla åldrar samt olika riksomfattande kulturella jippon når invånarna även genom biblioteken.

Rådet för de allmänna biblioteken

Rådet för de allmänna biblioteken är ett gemensamt organ för biblioteken, som utformar rekommendationer, ställningstaganden och gemensam praxis samt väljer representanter för de allmänna biblioteken till olika nationella arbetsgrupper. Rådet tar också för bibliotekens

räkning ställning till olika administrativa projekt, bestämmelser och planer. Representerarna i rådet väljs områdesvis bland bibliotekens personal.

Biblioteksföreningar

Finlands biblioteksförning är en icke-statlig organisation som arbetar för att förbättra verksamhetsförutsättningarna för de allmänna biblioteken. Medlemskåren består huvudsakligen av privatpersoner, yrkespersoner inom bibliotekssektorn och andra vänner till biblioteken.

Finlands svenska biblioteksförning bevakar och främjar biblioteksverksamhet och gemen-

skap bland biblioteksanställda på svenska i Finland. Föreningen ordnar evenemang och ger ut en medlemstidning, samt tar initiativ till projekt, fortbildning och forskning.

Biblioteksförningarna och deras medlemmar är aktiva i de internationella organisationerna IFLA och EBLIDA.

Nationellt samarbete mellan bibliotekssektorer

De finländska biblioteken har ett nära samarbete för att utveckla den gemensamma nationella infrastrukturen. Frågor som gäller arbetet med tesaurusar och ontologier, katalogisering och standarder förhandlar man om tillsammans.

Tjänsten Finna.fi, som tillhandahålls av Nationalbiblioteket, sammanför bibliotekens, museernas och arkivens databaser i ett gemensamt sökgränssnitt där man förutom metadata även kan hitta material som är tillgängligt på internet, från dokument till filmer

och från fotografier till verk. Många allmänna bibliotek använder Finna-gränssnittet som ett nätbibliotek skräddarsytt för sina egna kunder.

Samarbetet på det nationella planet mellan biblioteken, arkiven och museerna är intensivt. De gemensamma lösningarna för långtidslagring, informationsarkitektur och systemutveckling har möjliggjort en samverkan inom minnessektorn som är ovanlig även internationellt sett.

BIBLIOTEKEN.fi

**RIKSOMFATTANDE
UTVECKLINGSUPPDRAG**

Undervisnings- och kulturministeriet

**biblioteken.fi
minedu.fi/sv/bibliotek**